

ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ СОБАК КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ

USE OF SERVICE DOGS BY THE PENITENTIARY SERVICE OF UKRAINE

Сфера реалізації правоохоронної функції стосується не лише тих органів державної влади, які здійснюють свою діяльність по всій території України: на вулицях, кордоні, на Сході України. Правоохоронна діяльність характерна і для тих органів, діяльність яких обмежується парканом і, головною метою яких є підтримання правопорядку на ввіреній території. Такими територіями є території установ виконання покарань. В них підтримання правопорядку та встановленого режиму, охорони та безпеки суспільства, і в тому числі осіб, які утримуються у цих закладах є головним завданням для органів виконання покарань. Службові собаки в даному випадку є дуже дієвим та ефективним засобом, який можливо використовувати для виявлення фактів протиправних дій. Сучасні методи підготовки свідчать і про те, що інколи службових собак в установах виконання покарань навчають виявляти стільникові телефони, наявність яких у затриманих або засуджених є порушенням встановленого режиму їх перебування в установі виконання покарань. Тому аналіз особливостей використання службових собак в установах виконання покарань є досить актуальним. Таким органом є Державна кримінально-виконавча служба України, яка за останні 10 років вже вдруге перебуває у стані реформаторських змін. Однак, не дивлячись на це, діяльність кінологічних підрозділів в системі Державної кримінально-виконавчої служби України є і досі дуже актуальною та виправданою. В статті розглянуто особливості діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України у сфері здійснення кінологічного забезпечення правоохоронної діяльності. На підставі виокремлення завдань Державної кримінально-виконавчої служби України сформовано завдання кінологічних підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби України, сфера виконання завдань яких має певні особливості. Це пояснюється особливістю підтримання правопорядку в установах виконання покарань. Охарактеризовано форми використання службових собак, а також особливості їх підготовки. Запропоновано шляхи удосконалення діяльності кінологічних підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби України.

Ключові слова: *кінологічне забезпечення, службова кінологія, службовий собака, К9, кінологічне забезпечення установ виконання покарань, Державна кримінально-виконавча служба, службові собаки в місцях позбавлення волі.*

The scope of implementation of the law enforcement function concerns not only those public authorities that carry out their activities throughout Ukraine: on the streets, at the border, in eastern Ukraine. Law enforcement activities are also characteristic of those bodies whose activities are limited by the fence and whose main purpose is to maintain law and order in the entrusted territory. Such territories are the territories of penitentiary institutions. In them, the maintenance of law and order and the established regime, protection and security of society, including persons detained in these institutions, is the main task for the penitentiary authorities. Service dogs in this case are a very effective and efficient tool that can be used to detect the facts of illegal actions. Modern training methods also show that sometimes service dogs in penitentiaries are taught to

detect cell phones, the presence of which in detainees or convicts is a violation of the established regime of their stay in the penitentiary institution. Therefore, the analysis of the peculiarities of the use of service dogs in penitentiary institutions is quite relevant. Such a body is the State Penitentiary Service of Ukraine, which for the second time in the last 10 years is in a state of reform. However, despite this, the activities of canine units in the system of the State Penitentiary Service of Ukraine are still very relevant and justified. The article considers the peculiarities of the activity of the State Penitentiary Service of Ukraine in the sphere of cynological support of law enforcement activity. Based on the separation of tasks of the State Penitentiary Service of Ukraine, the tasks of cynological subdivisions of the State Penitentiary Service of Ukraine were formed, the scope of which has certain peculiarities. This is due to the peculiarity of maintaining law and order in penitentiary institutions. Forms of use of service dogs, and also features of their preparation are characterized. Ways to improve the activities of canine units of the State Penitentiary Service of Ukraine are proposed.

Key words: *cynological support, service cynology, service dog, K9, cynological support of penitentiary institutions, State penitentiary service, service dogs in places of imprisonment.*

Вступ. На Державну кримінально-виконавчу службу України (далі – ДКВС) покладаються завдання щодо реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань. Політика у сфері виконання кримінальних покарань передбачає певну стратегію діяльності органів і установ виконання покарань з чітким визначенням пріоритетних принципів і методів цієї діяльності, що виступають підґрунтям основних напрямів діяльності органів та установ виконання покарань на цьому етапі й характеризують тенденції їх подальшого розвитку [8, с. 71]. Діяльність органів та установ виконання покарань безперечно є правозастосовною щодо нормотворчої діяльності в напрямі організації виконання покарань. І.С. Михалко цілком слушно наголошує на головних засадах такої діяльності – принципах та методах такої діяльності. Одним із ключових принципів, які визначені на законодавчому рівні, є дотримання прав і свобод людини та громадянина, що характерні для всієї правоохоронної діяльності. Також важливо акцентувати увагу, що ДКВС вправі застосовувати примусові заходи, що також характеризує її як правоохоронну структуру.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд особливостей діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України у сфері здійснення кінологічного забезпечення правоохоронної діяльності.

Результати дослідження. Кримінально-виконавча політика (політика щодо виконання кримінальних покарань) є складовою загальної політики України у сфері боротьби зі злочинністю, яка на підставі норм кримінального права визначає основні напрями правотворчої діяльності держави і правозастосовної діяльності відповідних державних органів у сфері реалізації кримінального покарання [13]. Ціла система соціальних факторів здійснюють вплив на формування державної політики у сфері виконання покарань, крім того, її безпосередня реалізація залежить від чинних міжнародних документів у сфері протидії злочинності, дотримання та забезпечення прав і свобод засуджених тощо. Отже, можна із впевненістю говорити про те, що діяльність ДКВС є частиною правоохоронної діяльності в Україні.

Якщо більш детально розглядати основні завдання ДКВС, то варто відмітити, що до них відносяться: 1) реалізація державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації, за допомогою визначення основних напрямів діяльності міжрегіональних територіальних органів з питань виконання кримінальних покарань Міністерства юстиції України, установ виконання покарань, слідчих ізоляторів, воєнізованих формувань, навчальних закладів, підприємств установ виконання покарань, інших підприємств, установ та організацій, утворених для забезпечення виконання завдань ДКВС; 2) внесення пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; 3) забезпечення формування системи наглядових, соціальних, виховних та профілактичних заходів, які застосовуються до засуджених та осіб, узятих під варту; 4) контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та осіб, узятих під варту [4]. У контексті дослідження такі завдання ДКВС можуть мати відношення і до здійснення персоналом ДКВС кінологічної діяльності, адже охорона засуджених, забезпечення режимності установ, підтримання правопорядку на територіях установ виконання покарань, – усе це є напрямками діяльності кінологічних підрозділів ДКВС.

Забезпечення охорони засуджених, підозрюваних й обвинувачених у вчиненні злочину, місць їх утримання, а також здійснення нагляду за ними і забезпечення безпеки персоналу ДКВС ключовими завданнями, що здійснюється установами та органами кримінально-виконавчої системи. Крім того, «діяльність кінологічної служби установ виконання покарань є невід'ємною частиною роботи з посилення охорони установи, розшуку та затримання злочинців, які вчинили втечу з-під варти» [6]. Застосування спеціальних собак на об'єктах установ виконання покарань дозволяє створити належні умови для забезпечення надійності ізоляції засуджених і осіб, які утримуються під вартою, режиму їх утримання, сприяє в пошуку і виявленні заборонених предметів і наркотичних речовин, що, у свою чергу, сприяє зниженню рівня злочинності в цих закладах.

Відомо, що собаки розпізнають небезпеку в тисячі разів краще, чим охоронці-люди. Собака, як біологічний датчик, має багато корисних природних переваг, не властивих жодному типу технології. Крім того, на думку Л.А. Астахової, застосування службових собак є гуманним в порівнянні зі зброєю і ефективним стримуючим, профілактичним фактором попередження і припинення правопорушень в установах виконання покарань [2]. Аналогічної позиції дотримується і Є.С. Масленников, який відзначає, що службові собаки своїм виглядом і поведінкою змушують правопорушників відмовлятися від своїх злочинних намірів [7]. Варто підтримати такі висновки науковців, оскільки насправді, в установах виконання покарань, крім «повсякденних» розшукових, пошукових та охоронних функцій службові собаки здійснюють і функції психологічного впливу на осіб, що утримуються у місцях позбавлення волі. Тому кінологічна діяльність в ДКВС є одним із головних методів підтримання належного правопорядку та забезпечення безпеки як ув'язнених, так і персоналу установ.

Кінологічна діяльність ДКВС є невіддільним напрямом реалізації державної політики щодо виконання кримінальних покарань. Стаття 19 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» регламентує повноваження персоналу ДКВС у сфері застосування службових собак для забезпечення реалізації покладених на них завдань. Варто наголосити, що зміст цієї статті майже ідентичний зі статтею 21 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» в частині того, що застосовувати силу та службових собак можливо лише у тих випадках, які передбачені Законом України «Про Національну поліцію». Авжеж нормативна регламентація діяльності поліції, як ключового правоохоронного органу має бути еталоном для формування інших нормативних положень, однак в частині застосування службових собак існує специфіка щодо форм, підстав та порядку їх застосування, що вимагає більш детальної регламентації на законодавчому рівні, а не формального дублювання запозичених норм.

Відповідно до Закону України «Про попереднє ув'язнення» працівники місця попереднього ув'язнення мають право застосовувати заходи фізичного впливу і спеціальні засоби, зокрема прийоми рукопашного бою, наручники, гумові палиці, гамівні сорочки, слезозоточиві речовини, світлозвукові пристрої відволікаючої дії, водомети, бронемашини та інші технічні засоби, а також використовувати службових собак для припинення фізичного опору, насильницьких дій, безчинства, подолання протидії законним вимогам адміністрації, якщо інші способи не забезпечили виконання покладених на неї обов'язків [12]. Тобто в слідчих ізоляторах перелік підстав застосування службових собак є набагато ширший, ніж у Законі України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України». Варто наголосити, що стаття 19 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» визначає невичерпний перелік підстав застосування. Ця норма є бланкетною і відсилає до інших нормативних актів, що можуть розширити перелік таких підстав та порядку. На нашу думку, у нормативному документі, що визначає статус органу або служби варто більш повно визначати порядок та підстави застосування службових собак, адже нормативний статус останніх визначає їх як спеціальний засіб, з чим, на нашу думку, варто не погодитись. А застосування спеціальних засобів, що поєднане з посяганням на права та свободи громадянина, має чітко регламентуватися і не мати хибних або неправильних тлумачень.

Продовжуючи аналіз нормативної регламентації особливостей здійснення кінологічної діяльності ДКВС, варто звернути увагу на відомчі нормативні документи, серед яких ключовими є накази Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань» від 28.08.2018 № 2823/5 та «Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України» від 14.06.2019 № 1769/5, які регламентують порядок і умови перебування осіб в установах виконання покарань та регулюють порядок виконання кримінальних покарань.

Відповідно до Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань службові собаки можуть застосовуватись при обшуках та оглядах засуджених, персоналу і громадян, які

перебувають на території установ виконання покарань, контрагентських об'єктах; для конвоювання або під час доставлення до лікарського закладу засуджених до довічного позбавлення волі чоловіків [11]. Цікавим є той факт, що вищезазначені Правила забороняють застосування службових собак до жінок під час конвоювання або доставлення до лікарні. Це пояснюється їхніми фізичними здібностями та невеликою силою у порівнянні з чоловіками. Однак, на нашу думку, така диференціація не є виправданою, адже інколи буває так, що жінки завдячуючи хитрості можуть завдати шкоди охороні або іншим засудженим, а собака здатен це попередити.

Правила внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів (далі – СІЗО) містять таку ж саму норму щодо використання службових собак під час перевезення до закладів охорони здоров'я. Крім того ці Правила встановлюють і інші підстави застосування службових собак, а саме: для охорони території та приміщень СІЗО; під час огляду транспортних засобів і вантажів; для розшуку, затримання та супроводу ув'язнених або засуджених, які вчинили втечу з-під варти (охорони), а також при переміщенні на обмінні пункти та у зворотному напрямку; для перевірки стану контрольно-слідової смуги зовнішньої і внутрішньої заборонених зон та вказаної у плані охорони смуги місцевості, що прилягає до СІЗО; під час проведення обшуків і оглядів приміщень та території СІЗО для виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи інших одурманюючих засобів, а також виявлення вибухових речовин, зброї та набоїв; під час переміщення засуджених до довічного позбавлення волі чоловіків (у тому числі тих, вирокі щодо яких не набрали законної сили) на території СІЗО за межами режимного корпусу; для припинення масових заворушень та проявів групової непокорності ув'язнених та засуджених у СІЗО [10].

Аналіз змісту відомих документів дозволяє дійти висновку, що використання службових собак ДКВС має особливості, пов'язані великою кількістю спеціалізацій службових собак від пошукових та охоронних до розшукових та конвойних. Актуальність і необхідність використання здобутків службової кінології не підлягає сумніву, оскільки як вже зазначалося, службові собаки є ефективним стримуючим фактором для засуджених, що запобігає здійсненню ними протиправних дій, адже людину обдурити можна, а собаку майже неможливо. Хоча бувають і винятки із цього правила. Як слушно зазначає Л.Г. Якименко, значна кількість втеч з місць відбування покарання відбулася при використанні топографічних карт, компасів, літератури з топографії єдинокорств, влаштування зброї та службового собаківництва [14, с. 42]. Однак, з іншого боку, варто сказати, що в США мала місце практика, коли початкове дресирування службових собак для служби в армії і участі у бойових діях в Іраку проводили саме ув'язнені, що значно пришвидшило процес підготовки та скоротило фінансові витрати на це [5]. Чинне національне законодавство, навпаки, забороняє використання праці засуджених, пов'язаної із контактами зі службовими собаками.

Реформування системи органів виконання кримінальних покарань призвело до того, що у різний час приймалися відомчі нормативні акти, а у зв'язку із проведенням реформаторських змін ці документи не оновлювались і не змінювались, а використовувались службою в порядку так би мовити «правонаступництва». До таких документів і належить наказ, що регламентує діяльність кінологічних підрозділів ДКВС.

Наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань від 24 січня 2004 № 18 затвердив Інструкцію з організації кінологічної служби в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах. Ця Інструкція є досить застарілою з урахуванням реформаторського впливу на систему органів виконання кримінальних покарань, але зміст її порівняно з аналогічними документами можна характеризувати переважно з позитивного боку, оскільки кожен напрямок кінологічного забезпечення діяльності кінологічної служби установ виконання покарань детально регламентований.

Основним завданням кінологічної служби ДКВС є:

1) Активна участь в оперативно-розшукових і профілактичних заходах щодо недопущення та розкриття злочинів, розшуку та затримання злочинців, виявлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи інших одурманюючих засобів, огляду місць вірогідної схованки злочинців і вірогідного знаходження захованих речей і предметів, що призначалися для вчинення злочину, а також забезпечення постійної готовності інспекторів-кінологів і їхніх собак для виконання службових завдань. Це завдання реалізується під час безпосереднього застосування службових собак для виконання покладених на персонал ДКВС з охорони території установ виконання покарань та СІЗО, обшуку приміщень та транспортних засобів, розшуку та затримання правопорушників та припинення групових або злісних порушень порядку засудженими, а також конвоювання та патрулювання. Крім того, важливим напрямом діяльності кінологічних підрозділів є налагодження та організація служби таким чином, щоб ефективна діяльність собаки була

можлива в будь-яку хвилину і не потребувала додаткових підготовчих заходів. Це досягається шляхом систематичних тренувань та дресирування собаки, а також сильної мотивації кінолога до роботи з цим собакою.

2) Підбір, розстановка та навчання інспекторів-кінологів, постійне удосконалення їх професійної майстерності, вогневої, стрийової та фізичної підготовки. Важливим напрямом діяльності кінологічних підрозділів завжди залишається ефективна кадрова робота щодо забезпечення служби кваліфікованим та працьовитим персоналом. Постійне професійне зростання є запорукою не тільки ефективної діяльності, а й дієвим інструментом удосконалення та підвищення професійності діяльності. Lifelong learning є концепцією постійного розвитку та вдосконалення кваліфікаційних якостей впродовж усього життя. Дослідження доводять, що нові умови та аспекти діяльності виникають майже кожного місяця як в професійній діяльності так і в приватному житті. Механізмом, який спроможний забезпечити належне пристосування до нових умов, є постійне навчання, оновлення своїх знань [1]. Тому персонал кінологічної служби повинен систематично не тільки проходити підвищення кваліфікації у порядку, як визначено в нормативних документах, а й самостійно професійно удосконалюватись з метою збільшення своєї конкурентоспроможності серед кінологів силових структур.

3) Розроблення та виконання перспективних і поточних планів, визначення основних напрямків діяльності та подальшого удосконалення розвитку службового собаківництва з урахуванням оперативної обстановки, що склалася, а також вимог керівництва. Порядок організації планування діяльності ДКВС визначено Інструкцією про організацію планування діяльності в Державній кримінально-виконавчій службі України [9]. Є.І. Білокур визначає планування як одну з функцій державного управління [3]. Ми з цим, звісно, погоджуємося, але варто додати, що планування як функція діяльності притаманна не тільки державними органам, яким є кінологічна служба ДКВС. Планування – запорука послідовної, системної діяльності, яка характеризується повнотою охоплення усіх напрямів діяльності, адже розроблення плану саме це і передбачає. Підготовка нового собаки за іншим напрямом, використання нових способів дресирування, проведення різного роду змагань, а тим більше графік щеплень та інших зооветеринарних заходів, все це відображається у планах, виконання яких є, по-перше, обов'язком кожного працівника, по-друге, головним засобом контролю та упорядкування професійної діяльності.

4) Організація розведення, вирощування, підготовки та використання службових собак у загальній системі охорони установ виконання покарань і слідчих ізоляторів. Така діяльність необхідна для поповнення їх поголів'я для установ виконання покарань і слідчих ізоляторів з необхідними робочими та екстер'єрними якостями, а також удосконалення існуючих порід. Вона здійснюється у розплідниках виправних колоній і СІЗО. Необхідно додати, що дане завдання є складним і відповідальним напрямом діяльності інспектора-кінолога, адже вміла оцінка якостей собак, які стануть племінними та відбір у подальшому поголів'я цуценят, які будуть здатні виконувати службові завдання, покладається на інспектора-кінолога. Тому, повертаючись до попереднього завдання, удосконалення своєї професійної майстерності потребують не лише кінологи, а й службові собаки.

5) Вивчення, узагальнення, розповсюдження та впровадження в роботу передового досвіду. Завдання здійснювати аналітичну діяльність є характерним для керівної ланки в системі управління персоналом, однак, сучасність вимагає від кожного учасника суспільних відносин, в тому числі кінологічного забезпечення, постійного оновлення своїх вмінь, та вивчення новітнього досвіду інших органів та служб. Для реалізації такого завдання, сукупність підрозділів кінологічного забезпечення різних органів влади та громадських інституцій постійно взаємодіють між собою в даному напрямі, що дозволяє своєчасно впроваджувати у власну діяльність здобутки інших, а так само ділитися власним досвідом та висновками.

6) Забезпечення обліку та аналізу результатів діяльності кінологічної служби і розробка на цій основі заходів щодо подальшого укріплення та удосконалення всіх напрямків її роботи. Планування діяльності дозволяє керівному складу здійснювати більш якісний контроль та вести постійний облік результатів діяльності. Підсумки виконання планів аналізуються і в подальшому приймаються управлінські рішення щодо удосконалення того чи іншого виду діяльності кінологічних підрозділів.

7) Забезпечення своєчасного проведення господарських і зооветеринарних заходів з метою збереження та утримання службових собак у постійній готовності для їх застосування, а також покращання їх робочих і екстер'єрних якостей. Ветеринарно-санітарне забезпечення кінологічної діяльності характерне для усіх без виключення кінологічних підрозділів. В контексті

цього завдання хотілося б наголосити на тому, що екстер'єрні якості собак не є самоціллю для кінологічної діяльності, це більше діяльність щодо естетичного задоволення. Ключовим є підтримання саме робочих якостей службового собаки, адже сучасний стан собаківництва в світі свідчить про те, що навіть німецькі вівчарки, які виводились як службові собаки, як група, скоро буде розділена на два напрями: екстер'єрний та службовий. У повсякденному житті пересічні громадяни при виборі домашнього улюбленця – собаки, звертають увагу виключно на зовнішній вигляд. Це призвело до того, що службові породи собак стають «виставочними експонатами». Діяльність професійних кінологів має забезпечувати, в першу чергу, підтримання саме робочих якостей собак, які необхідні для виконання службових завдань.

8) Організація технічного оснащення розплідників, а також впровадження досягнень науки і техніки в практику їх діяльності. Сучасність не лише вимагає від людей більш швидких темпів змін власної професійної діяльності, в наш час технічний прогрес досить сильно допомагає суспільству здійснювати ту чи іншу діяльність. Не є винятком і розплідники ДКВС, які потребують сучасного обладнання й устаткування. На жаль, у сучасних умовах фінансування важко говорити про цілковите матеріально-технічне оснащення, однак одним із завдань варто визначити такий напрям роботи.

9) Удосконалення методики підготовки і тактики застосування службових собак у системі охорони установ виконання покарань і слідчих ізоляторів. Знову ж такі систематичне удосконалення має відбуватися у всіх напрямках: професійне зростання кінологів, новітнє устаткування та оснащення, нові і більш ефективні методи та способи використання собак та їх підготовка – будь-яке удосконалення буде мати лише позитивний вплив на відносини у сфері кінологічної діяльності ДКВС.

Висновки. Підсумовуючи проведене дослідження щодо особливостей діяльності ДКВС у сфері кінологічного забезпечення правоохоронної діяльності варто наголосити на тому, що кінологічна служба ДКВС має достатньо широкий спектр діяльності, що вимагає від кінологів здійснення великого обсягу роботи щодо дресирування та підготовки собак. Також до особливостей варто віднести умови постійного контакту із засудженими особами, що призводить до професійної деформації самих кінологів, а від того і зниження рівня підготовленості службових собак.

З позитивної сторони хотілося б зазначити, що використання собак у якості «психологічного мотиватора» щодо недопущення протиправної поведінки є ефективним способом їх використання не тільки в установах виконання покарань. На нашу думку, використовувати службових собак для вчинення психологічного впливу на людей у різноманітних ситуаціях є виправданим і в діяльності Національної поліції та Національної гвардії. Тому в подальшому науковому розробленні буде сформульовано пропозиції з цього питання. Таку підставу для застосування службового собаки як припинення масових заворушень та проявів групової непокорності ув'язнених та засуджених також варто розглядати як перспективу для розширення правових підстав застосування службових собак, адже собаки більш ефективно діють у зазначеній ситуації.

Список використаних джерел:

1. Laal, Marjan. Lifelong Learning: What does it Mean? *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2011. № 28 С. 470 – 474. URL: https://www.researchgate.net/profile/Marjan-Laal/publication/224767020_Lifelong_Learning_What_does_it_Mean/links/0912f4fba440488c32000000/Lifelong-Learning-What-does-it-Mean.pdf.
2. Астахова Л.А. Кинолог – интересная и нужная профессия. *Ведомости уголовно-исполнительной системы*. 2013. № 1. С. 36-41.
3. Білокур Є.І. Специфіка планування як функції державного управління. *Наше право*. 2014. №. 6 С. 22-27. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nashp_2014_6_6.pdf.
4. Державна кримінально-виконавча служба України. Про ДКВС. Основні завдання та функції. *Офіційний сайт Міністерства юстиції України*. <https://minjust.gov.ua/dkvs/about/functional>.
5. Как заключенные тюрем меняют свою жизнь, тренируя служебных собак. URL: <https://rubic.us/kak-zaklyuchennyye-tyurem-menyayut-svoyu-zhizn-treniruya-sluzebnyh-sobak>.
6. Ковельська виховна колонія має найкращий розплідник собак серед виховних колоній в Україні. URL: <http://prokovel.com/kovel-1834.html>.

7. Масленников Е.Е. Обеспечение правопорядка и законности в учреждениях уголовно-исполнительной системы с использованием служебных собак. *Вестник Кузбасского института*. 2015. № 2. С. 102-104.

8. Михалко І.С. Поняття принципів політики у сфері виконання кримінальних покарань. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2014. №. 9-2 (2). С. 71-72.

9. Про затвердження Інструкції про організацію планування діяльності в Державній кримінально-виконавчій службі України: наказ Державної пенітенціарної служби України від 21.12.2011 № 615. URL: <https://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/publish/article/635763>

10. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України: наказ Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0633-19>

11. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань: наказ Міністерства юстиції України від 28.08.2018 № 2823/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1010-18>

12. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30.06.1993 № 3352-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12>

13. Фріс П.Л., Бучко М.Б. Основні напрями кримінально-виконавчої політики України на сучасному етапі державотворення. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2010. №1. URL: <https://lj.oa.edu.ua/articles/2010/n1/10fplsed.pdf>

14. Якименко Л.Г. Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань. дис. ... канд. юр. наук: 12.00.08 / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2016. 224 с.